

zemských obligací a obligací územních svazků samosprávných». Čteme-li tuto vyhlášku, nemůžeme se zbavit pocitu jakéhosi překvapení. Ve vyhláše jest citováno několik nařízení polského ministra financí, nařízení presidenta republiky Polské, pak jakási bližše neoznačená dohoda s vládou republiky Polské (či dohoda?, snad vlády republiky Československé?). Maně vybavuje se otázka: Proč jest takováto vyhláška uveřejněna ve Sbírce zákonů a nařízení státu československého? Smysl této vyhlášky jest krátce ten, že v Polsku nařízen byl soupis jistých cenných papírů vydaných na území nynějšího Polska a že tyto papíry mají přihlásiti k soupisu též českoslovenští státní občané, jak se o tom s vládou polskou »kdoš« ve vyhláše neoznačený dohodl. Československé ministerstvo financí to nyní občanům československým oznamuje. Takováto vyhláška, myslím, do Sbíry zákonů a nařízení nepatří. Chce-li ministerstvo financí uvésti ve všeobecnou známost to, co nařizují polské úřady, jest k tomu zajisté vhodnějším a též i účinnějším prostředkem denní tisk než oficielní zákoník. Takto věc vypadá, jakoby ministerstvo prostě provádělo normy cizího státu, kterýžto dojem nemůže setřítí ani záhadný poukaz na jakousi dohodu, o níž se však nic bližšího nedovídáme. Příbuzný svým duchem jest této vyhláše zákon ze dne 21. srpna 1925 č. 220, kterým se uděluje moc zákona právním pravidlům obsažených v úmluvách s republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakousko-uherských korunách a o vzájemných pohledávkách z vyúčtování nositelů penzijního pojištění. Úmluvy tyto u nás dosud publikovány nebyly, nebyly ani ratifikovány, nebyla u nich tedy splněna skutková podstata mezinárodní smlouvy, a nyní se jim již uděluje moc zákona. Jsme tudíž svědky toho, že Národní shromáždění udílí moc zákona obsahu smluv, jež samo dosud neschválilo, ač souhlasu jeho vyžadují a jež ani nezná (což nutno lišiti od případů, kdy jednotliví poslanci vyslovují souhlas s něčím, co sami neznají — na tom není nic zvláštního). Případy, kdy mezinárodní smlouvy vyžadují ke svému provedení spolupůsobení zákonodárství smluvních států, jsou dosti četné, věc řeší se však tak, že zákonodárnému sboru předloží se zároveň smlouva a osnova zákona ji provádějícího, a obě pak též publikuje. Či chce se snad u nás v této věci pokračovati v onom nepochopitelném postupu, že totiž zmíněné úmluvy byly zde posuzovány jako největší tajemství v době, kdy v Rakousku byly veřejně parlamentárně projednávány, a každý, kdo je chtěl znáti, mohl si prostě o ně do Vídně napsati.

K oběma těmto »číslicům« Sbíry dovolili bychom si podotknouti toto: Měli jsme v tomto časopise již příležitost, poukázati vůči ministerstvu veřejných prací na to, jak mezinárodní smlouvy publikovány býti nemají. Měli bychom snad my, právnícký dorost, vyložití ministerstvu financí, jakým způsobem mají býti mezinárodní smlouvy uváděny v účinnost?

LITERATURA.

Dr. Karel Laštovka: **Zákon župní, I. díl.** Nákladem právnické jednoty na Slovensku v Bratislavě 1921.— Kniha, o níž tuto referujeme, tvoří první díl ze tří, ve kterých mají býti probrány všechny stránky župního zřízení: Tento díl se zabývá jednak všeobecnými otázkami (prameny právní, časové meze, místní působnost a pod.), jednak organizací a kompetencí župních úřadů a okresních úřadů. Další svazky budou jednati jednak o hospodářské správě žup a okresů, jednak o správním soudnictví. Bude tedy tak vyčerpána plně veškerá látka týkající se nové organizace naší vnitřní správy. Bude to jeden z nejrozsáhlejších spisů — snad nejrozsáhlejší vůbec po Pražákové Ústavním právu —

v naší velmi chudé veřejnoprávní literatuře. Obsah spisu je velmi bohatý. Podává přehled a rozbor právních norem a okolo této kostry jsou seskupeny hojně výklady o souvislosti se starším právem i o motivech, které vedly k jednotlivým ustanovením. Zvláště tyto poslední partie dlužno vítati vzhledem k účasti autorově na sdělení osnovy zákona. Snad možno litovati, že spis nebyl doplněn přehledem zákonodárství jiných států (na př. pruského, francouzského, anglického) při čemž by vynikly některé přednosti naší úpravy, na př. větší demokratičnost vzhledem k úpravě francouzské, a na druhé straně bylo by lze těžiti z jejich zkušenosti při praktickém provádění nebo při případné novelisaci zákona. Nedocentelnou předností knihy jest značná podrobnost celého zpracování. To proto, že při této z brusle nové úpravě vnitřní správy bude třeba teprve vytvořiti praxi a tu kniha bude spolehlivým vodítkem úředníkům i samosprávným členům zastupitelstev. Zpa.

Josef Šusta: Světová politika v letech 1871—1914. II. Trojspolek a francouzsko-ruská aliance. — Praha. 1925, Vesmír. — Dějiny nového věku. 8°. — Str. 300. — V novém díle práce Šustovy se stále víc a více přibližujeme k přítomnosti. Není sporu, že právě pro právníka má takovéto zpracování, zvláště pochází-li z péra tak povolného, význam veliký a s radostí je vítáme i také proto, že pokračování na sebe, jak jinak bývá u nás zvykem, nenechává dlouho čekat. V prvním díle skončil autor kongresem berlínským a navazuje v pokračování ihned na jeho dozvuky v první kapitole. Líčí poměry v Německu za vládnutí Bismarka a všimá si hojně otázek hospodářských (gründerství, krach r. 1873 a p.), naproti tomu pak vystoupení reakce, neždar v kulturním boji a přechází k poměrům ruským, kde ruská politika byla zaměstnána událostmi na Balkáně, zejména okupací rakousko-uherskou v Bosně a Hercegovině. Rakousko také zesiluje svůj vliv na Balkáně proradou srbského krále Milana na vláde a národu, kterého úplně odevzdal v područí moci urputně nepřátelské všemu slovanskému.

Nato v druhé kapitole nadchází autoru úkol vylíčiti vznik Trojspolku. Všimá si nejprve mocenského seskupení na západě Evropy. Charakterisovav vývoj politických stran ve Francii a její úplný příklon od konservatismu k radikalismu, probírá otázku tunisickou, v níž setkala se Francie se zájmy italskými, kdež obsazení Tunisu Francií rozhodlo definitivně, kterým směrem má se bráti politika italská. Tak došlo ke smlouvě o Trojspolku 20. května 1882 ve Vídni. Ale k dosažení cílů vytčených Bismarkem bylo stále ještě daleko a proto Šusta obrací se ve svém líčení k vypsání poměrů ruských a balkánských, aby byl obraz tehdejších poměrů evropských úplný.

Souběžně s těmito událostmi šlo i mimo Evropu o věci nemenší důležitosti a jimi se zabývá kapitola třetí. Jde tu o dělení Afriky; politiku anglickou opanován byl tento zeměděl dokonale, spíše cestami diplomatickými. Ovšem i ostatní mocnosti evropské a dokonce i Německo snažilo se pevně se uchytiti v Africe, přes veškeren odpor zejména Anglie.

Ale i v Asii zavdaly snahy evropských velmocí střetnuvších se svými tužbami na téměř území popud k ostře vyhraněným sporům, o nichž pojednal autor v kapitole čtvrté. Čína je střediskem těchto konfliktů, kde západnický duch a veškeré novodobé snahy narážely stále na tuhý odpor vžitého imperialismu a konservatismu. Ale i na jiném místě, v Afganistanu dochází ke konfliktu Anglie a Ruska posunujícího své hranice do Zabajkálí. Autor do této kapitoly, chtěje jasněji vysvětliti situaci v Anglii, zařadil sem i odstavec o snahách Irčanů za samosprávu, třebas podle titulu kapitoly do ní nejméně patří.

A podobný způsob zachoval Šusta i v předposlední kapitole páté nadepsané »Bulharská krize«, v níž nejen vylíčil, jak bolestně se rodilo Bulharsko, jakož i v druhé části této kapitoly, která ztěžka podléhá titulu, vypsál osud snah francouzských po revanchi Německu, intrik Bismarkových vůči Rusku zejm. pověstný Rückversicherungs-

vertrag z r. 1887 mezi Německem a Ruskem i konečně rozčarování ruského cara a hledání nového spojence ve Francii.

Příhodná doba k uzavření aliance rusko-francouzské brzy však nenadešla. Na obzoru politickém se ukázal nový vlivný činitel, zřejmě konkurující s velkým kancléřem. Starý německý císař byl vystřídán na necelých sto dní vlády churavým a vlastně umírajícím synem Fridrichem III., na jehož smrt skoro doslova čekal jeho syn Vilém II. Osobnost tohoto nového samovládcе vystupujícího s odměřenou pósou vypočítanou na vnější efekt se nutně musila záhy střetnouti s Bismarkem. Pádem Bismarkovým rychle se změnila tvářnost říše Německé a s ním padly poslední naděje, že by snad kdy došlo ke skutečnému spolku mezi Německem a Ruskem, jež naopak poutalo čím dále, tím více finanční pouto k Francii. Zároveň pak obnovení smlouvy o Trojspolku bylo posledním signálem k smlouvě francouzsko-anglické, takže počátek roku 1894 značí definitivně rozpoltění dvou světů evropských, slovansko-románského protigermánskému a tím i řadu příčin k budoucím konfliktům.

Není snadno vylíčiti světovou politiku doby nedávné jedním dechem. Tím poutavější jsou pro stati, kde autor dovedl svěsti celou mnohotvárnou fluktuaci novodobého života v jeden směr, zvláště kde navazuje na hospodářské problémy. Nalezneme v něm stejně odstavce pojednávající o kulturním boji, klerikalismu jako antisemitismu, nebo krachu vídeňském, panamském atd. Není tedy divu, jestliže snad někdy prudší spád dějin nedal se postihnouti pérem a proto si vysvětlíme ony leckdy velmi rušivé skoky anebo násilná navázání jednotlivých líčen, jež v tomto díle vystupují okázaleji a zřejměji. Zjistě že by nemohlo vaditi rozvržení na jednotlivé a hojnější kapitoly. Nelze však toho přímo vytýkati, tím spíše, že v knize Šustové v naší literatuře jedinečné, se nám dostává práce nejen obsáhlé, nýbrž i velmi hledané.

Dr. jur. Otakar Sommer: Reforma právnických studií. — Bratislava, 1925. — Knihovna právn. fakulty sv. 13. — 8°. — Str. 75. — Obširná práce profesora Sommera o předmětu velmi aktuálním byla, jak se dovidáme z předmluvy, určena pro druhý letošní sjezd československých právníků v Brně a jest litovati, že se tak nestalo, byť i mu nebylo tehdy tak úplně jí podati, jak by si byl autor přál. Takto sjezdové jednání bylo ochuzeno o důležitý bod pořadu, třebaž že autorovi se podařilo doplniti své výklady doklady z nové úpravy italské. Svou práci založil profesor Sommer na široké basi. Úvodem předeslal jakousi historii reformních snah u nás za Rakouska i za republiky a srovnává ji s podobnými snahami jinde. Problém v celku je velmi těžký a lze úplně souhlasiti, že těžiško jeho leží právě v tom nalézti rovnováhu mezi vědeckým a praktickým rázem fakult, aniž by se fakulta rozbila v kursy dovednosti anebo naopak zase stala jen »nudným institutem mluvené vědy«. Odhaluje pak některé zásadní závady nynějšího studia našeho zejména studium in absentia, nedostatečnou přípravu praktickou a neuspokojující úpravu zkoušek. Zjistě že málo kdo z řad neprávnických uvědomí si co znamená na fakultách právnických studium in absentia. Podobný zjev by na př. na filosofické fakultě byl prostě nemožný a prof. Sommer právem věnuje mu několik (i ještě v pozdějších kapitolách) důležitých poznámek. Zdá se však, že by bylo leccos doplniti, protože nelze tento velmi složitý ve svých příčinách zjev řešiti jen lehkou. Ostatně i vskutku na jiných vysokých školách větší částka záležitosti ve studiu soukromém a kdož ví, zda právě to není podstatná vada našeho studia, že velmi málo studentů studuje po knihovnách, ostatek se obmezuje na memorování učebnic často velmi stručných, kdežto jinde musí opatřovati své poznatky pracně po bibliotékách a ústavech, o nichž na naší fakultě není ani potuchy. Plně je možno akceptovati autorovo tvrzení, že také naše semináře nemohou vlivem celkového ovzduší dosáhnouti té výše, jako je tomu jinde, že většina pracov-

níků vyhledává je jen, aby se seznámila s profesorem »pro zkoušku« a že valná většina všech účastníků nedovede použití svých teoretických vědomostí prakticky. A právě tak je pravda, že na našich fakultách se šetří, pokud jde o vědecké síly a zejména o vědecký dorost. Byla by to smutná řada jmen těch, kteří se kdysi s chutí pustili do práce, jež jim však záhy zhořkla, když jejich cíl jim stále unikal. Ale jistě v trpkosti slov zašel autor příliš daleko, když speciálně pražské fakultě vytýká, že pro ni platí »hungarica non leguntur«. Víme všichni, jaké obtíže činí studium uherského práva, protože nemáme ani řádných autentických překladů zákonů (a výtku tuto bylo by spíše adresovati na jiné směry zejména na naše ministerstvo unifikací, než na fakulty). Připomínáme si jen odborníky v uherském právu jako prof. Horu pro proces a prof. Kadlce pro dějiny a ústavní právo, abychom mírnili výrok autorův.

Všechny tyto stesky však souhrnně vzato nejsou pouze naše, jak zřejmě ukázal prof. Sommer v dalších kapitolách. Probrav nynější náš studijní řád a zvláště ukázav na rozdíly mezi studijním řádem rakouským a uherským, přechází k vyličení poměrů zahraničních. Stati tyto jsou nejcnějšími partiemi z celé knihy. Nejprve obrací se k Německu, kdež prošlo celé studium po válce velikou krizí. Podobný odpor jako u nás proti humanistickému studiu vedl i tu k návrhům namířeným především proti historicko-právnímu oddílu. Zásadní rozdíl od poměrů našich je v tom, že stát se obmezuje jen na úpravu zkušebního řádu, kdežto studijní řád jest volný a tím je způsobena nejednotnost studia v říši. V Německu jsou všude zavedena praktická cvičení podle vzoru Iheringova, jichž zavedení také doporučuje Sommer pro naše poměry. Úprava francouzská vyznačuje se souběžností všech přednášených předmětů, hlavně však jsou pro nás důležité některé náměty pronesené v anketě r. 1920, v níž se zejména doporučovalo zavedení písemných zkoušek, zjednodušení studií a částečně na malých fakultách i častá praktická cvičení, konversatoria a pod. Velmi charakteristické a v lecčems pro nás přímo poučné jsou zkušenosti získané s reformními snahami v Itálii, jen částečně realizovanými t. zv. legge Gentile z r. 1923. Ovšem je-li plně pravda to, do čeho si ztěžuje italský profesor Calamandrei, pak poměry italské jsou vskutku velmi truchlivé a bohudíky příliš vzdálené a rozdílné od našich. Ale přesto lze porovnávat naše snahy se snahami reformními v Itálii jako je zavedení praktických cvičení, úprava zkoušek a p.

Je jisto, že tyto cizí úpravy mají pro nás, jak výstižně řekl autor, nikoliv sice cenu prostého vzoru, ale že podobnými nemocmi stůně i cizina, která však to, co by se snad u nás zdálo něčím záhadným a neřešitelným, již zcela uspokojivě rozluštila. A proto nejprve se obrací k vyučovací metodě a vítaně odvrhuje starý názor, že právníka dokonalým nečiní »copia legum« a spolu odhaluje nezasevěncům nedostí známou bolest, jak poměrně málo právníků praktických se účastní při řešení otázek vědeckých. Znovu se vrací k otázce studia in absentia, k povinným praktickým cvičením, k zavedení přednášek speciálních, a pod. Výhoda navrhovaných reform prof. Sommerem záleží v tom, že uvádí ihned i prostředky k jich uskutečnění, ačkoliv nedoufali bychom při nynějším stavu, že by na př. bylo možno dosáhnouti jmenování většího počtu asistentů.

Jako osobitou kapitolu je možno pojímati stať o studiu historicko-právním. Profesor Sommer, sám romanista, vykládá tu význam tohoto studia, obhazuje ho proti námitkám a vyzdvihuje jeho důležitost po stránce propedeutické.

V poslední kapitole řeší problém zkoušek. Staví se rozhodně proti duplicitě nynějšího systému a žádá, aby pozdvižen byl význam doktora. S tím vším lze jistě úplně souhlasiti, zvláště kdyby podle vzoru fakult filosofických a přírodovědeckých byla by zavedena doktorská disertace, již by bylo nejlépe vytisknouti. V této kapitole jsou připojeny

i poznámky o rozvrhu přednášek, reformě státních zkoušek atd. A v závěru profesor Sommer podotýká, že otázku správné reformy nelze jinak řešit nežli po etapách a navrhuje přímé úpravy cestou administrativní. Tím vyčerpává sobě daný úkol, kterého dosahuje jistě studii velmi cennou a přinášející plno případných námětů.

Z toho, co v tomto referátu bylo řečeno, je jasna obsažnost celé knihy, jež pokud jde o naši literaturu právnickou, je vskutku jedinečná. Bylo by si tedy přáti, aby na ni navázala se záhy diskuse, která by osvětlila jednotlivé otázky celého problému. To mohou provést pouze odborníci, nejen ovšem z řad teoretiků, nýbrž i praktiků, aby se tak zjistily i potřeby praxe. Kromě toho bylo by zajisté dobře vyslechnouti i hlasy studentstva, které závady nynějšího systému právě tak a leckdy i tíže nese než ti, kdož již absolvovali. Jsme přesvědčeni, že dobrou snahou lze bez citelných zásahů do zájmových některých sfér reformu provést k dobru nejen fakulty, nýbrž celého právníctva našeho.

JUC. Stan. Ilek a Dr. Mik. Herman: Zákony a nařízení o úpravě náboženských poměrů podle práva uherského, platného v Československé republice, nákladem B. Kočího v Praze. — 1924, 8°. — Str. 104. Cena 15.— Kč. — Knížka tato jest pouze soubornou citací právních norem, platných na poli v nadpise uvedeném. Cena její spočívá v tom, že z obsáhlé a nesnadno přístupné látky vybrala jednak nejdůležitější, jednak ze stanoviska nynější státní správy nezbytné normy, jež jsou dosud v platnosti.

Dr. Jindřich.

Antonín Hartmann: Nesporné řízení. V Praze 1926. — Nákladem Kompasu na Smíchově. — Stran 1624. — Cena váz. 140.— Kč. — Ve sbírce Kompasu jako svazek XVII. vyšel nesporný patent se všemi dodatkovými zákony a nařízeními vztahujícími se na řízení nesporné. Kromě toho rámce byly do sbírky pojaty také různé zákony stojící materií blízko řízení nesporného, jako zákon o poslušnosti v rolnické usedlosti, zákon o prohlášení za mrtva, o umožňování listin, pak obsáhlé instrukce o uschovávání a správě jmění sirotčího, zákon o převlastnění pro stavbu železnic a provozování jízdy na nich, o propůjčení nezbytné cesty, a některé předpisy ze zákonů poplatkových. Kniha obsahuje také příslušné předpisy pro Slovensko, čímž rozsah její vzrostl na 1624 stran a cena na 140.— Kč. Zákony jsou komentovány velice pečlivě, a v tomto oboru má již vydavatelství tradici a dobrý výběr. Komentář jest někde dokonce tak rozsáhlý, že jednotlivé paragrafy nesporného patentu se ztrácejí z přehledu, což pokládáme za vadu. Máme také za to, že by se doporučovalo při komentování reprodukovatí doslovně pouze ty normy, jež jsou těžko k dosažení, že však není nezbytné nutno, aby se vždy uváděly doslovně citáty z občanského zákoníka, trestního zákona a řádu, exekučního řádu a pod. Z důvodů praktických bylo by se snad doporučovalo nesporné řízení vydati pro historické země a pro Slovensko zvláště, ježto tyto normy jsou celkem dosti odlišné a pro praktické právníky ustanovení druhé části jsou celkem nadbytečné, zvětšující obsah knihy a stěžující přehled. Totéž již se stalo při Hartmannova vydání Exekučního řádu, a může se nyní po nějaké době, kdy toto vydání jest v praxi říci, že se spojení obou právních řádů neosvědčuje, a že mnohem snáze se pracuje s vydáním, v němž jest text zákona jasný a přehledný. Máme obavu, že v nesporném řízení bude tato vada vystupovati ještě více na jevo. Kromě toho postrádáme ve vydání nesporného řízení také text notářského řádu, jenž jest také nesporným řízením tangován. Věcný rejstřík zdá se nám nepříliš rozsáhlým, a pokud jsme měli příležitost se přesvědčiti, nepřilíší praktickým. Veškery tyto námítky týkají se však pouze stránky praktické. Pokud se týče úpravy vědecké, co do úplnosti komentáře, a tiskové úpravy jest vydání vzorné.

—k.

Dr. Em. Soukop: Zákon o pojištění osob samostatně hospodařících pro případ invalidity a stáří. Nákladem českého odboru zem. rady

živnost. v Brně, 1925, 8°. — Stran 184. — Cena 12.— Kč. — Autor cituje nejprve důležitá místa důvodové zprávy k osnově zákona pro pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří (tisk č. 4186), jakož i přehled sociálního pojištění v cizině, pokud zpráva ta se pojištění toho dotýká. Pak zmiňuje se podrobně o přípravných pracích pro pojištění osob samostatně hospodařících, všimá si důvodové zprávy k osnově zákona o pojištění osob samostatně hospodařících pro případ invalidity a stáří (tisk č. 5163), přechází pak k výkladu zákona a k citaci jeho. Pod vlastním textem zákona uvedeny jsou při každém paragrafu příslušné vysvětlivky. Dle úvodního slova autorova má být práce tato příručkou pro ty vrstvy národa, na něž se pojištění vztahuje.

Dr. Jindřich.

Dr. Pavel Kafka a Dr. Pavel Gans: Die Kriegsanleihe-Gesetzgebung. Nákladem bratří Stiepelů v Liberci, 1924. 16°. — Str. 66. — Cena není označena. — Práce tato cituje v německém překladě veškerý zákony a vládní nařízení, jež jakýmkoliv způsobem se dotýkají bývalých rakousko-uherských válečných půjček. Knížka opatřena jest vysvětlivkami a poznámkami obou autorů.

Dr. Jindřich.

Doc. Dr. A. Basch a Inž. J. Dvořáček: Rakousko a jeho hospodářská existence. — Politická knihovna. Řada I. Kniha VI. — 8°. — Stran 96. — Praha. — Orbis, 1925. Cena 15.— Kč. — Dr. Basch vzal si za úkol zdůrazniti hospodářskou existenci Rakouska. Probírá hospodářské složky rakouské (průmysl — zemědělství a lesnictví — obchod a dopravu — banky, cizinecký ruch) ciferně i heslovitě je oceňuje a shrnuje v celkový rakouský národní důchod asi 5 miliard zl. korun (oproti předválečným 4,4 miliardám zl. korun). Zajímavé, ale pro národohospodáře pochopitelné je konstatování, že Vídeň je pro Rakousko vysoce aktivní položkou. Na to přechází k charakterisaci současné hosp. situace Rakouska a t. zv. rakouské krise. Příčiny její vidí jednak ve všeobecné situaci světového hospodářství (pokles zahr. obchodu, zmenšená výroba i konsum, ochranářství) jednak v poměrech speciálně rakouských (přetření souvislosti, drahý úvěr, technické nedokonalosti průmyslu, nepoměrné nároky sociální politiky na hosp. život). Pasivnost obchodní bilance (1.031,7 mil. zl. korun v 1924) má hlavní důvod v oboru potravin a uhlí. Tyto položky daly by se paralysovatí využitím vodních sil a zintenzivněním zemědělství. Na druhé straně má Rakousko možnost hraditi pasivnost obchodní bilance aktivními položkami bilance platební (kapitálové důchody z ciziny, cizinecký ruch, transitní obchod, remitence vystěhovalců), které dosahují 1924 nejméně 250 mil. zl. korun. Zajímavé je, že jen z ČSR. jde na dividendách a tantiémách ročně do Rakouska 200 mil. Kč. V závěru konstatuje obrat k lepšímu, který by byl snazší, kdyby nastal v mezinárodní obchodní politice obrat k liberálnější tendenci.

Ing. J. Dvořáček v samostatné stati: »K rakouské obchodní politice« probírá nejprve poměr mezi vývozem a dovozem z Rakouska do jiných států. Jako Dr. Basch, poukazuje na to, že aktivum čl. bilance obchodní proti Rakousku (391,1 mil. zl. korun) je značně zkráceno aktivem Rakouska v některých položkách bilance platební (a to o 140 mil. zl. korun). Celkové zvýšení rakouského vývozu odůvodňuje zvýšením kupní síly nástupnických států, které participují na rak. exportu 75%, a dále systémem bilaterálních obch. smluv s doložkou o nejvyšších výhodách. Možnost intenzivnějšího hospodářského sblížení mezi nástupnickými státy, viděl by pouze v uplatnění preferenčních cel, jak je má na mysli čl. 222 smlouvy St. Germainské resp. čl. 205 Trianonské, při čemž by i v okruhu preference musila se uplatniti zásada nejvyšších výhod.

Knížka sleduje zřejmě svůj účel: přesvědčit ciferně, že Rakousko je soběstačné a že volání po vytvoření jakéhosi hospodářského útvaru v hranicích nástupnických států, nemá důvodu. Objektivní, heslovité,

cířami doložené zpracování oběma autory, které svou výlučností činí problém srozumitelným, přehledným, značně přispělo k dosažení tohoto cíle.

Dr. Lepar.

Право советской России. — Praha 1925. — Díl I. — Str. 335. Díl II. 312. — Vydavatel Пламя. — Profesori ruské právnícké fakulty v Praze prof. Aleksejev, Zavadskij, Maklečov a Timášev vydali spolu s profesory ruskými v Berlíně, v Rize a v Paříži spis o právu sovětského Ruska. V jednotlivých státech vylíčen tu stav práva v současném sovětském Rusku. Probráno je právo ve všech jeho formách a poskytnuto tak evropské veřejnosti informovati se o podkladě právního stavu v sovětském Rusku. Autoři metodou přísně vědeckou probírají v prvním díle nejprve prameny práva, dále státní zřízení ruske, místní samosprávu, dále otázky práva správního, zvláště státní mluví tu o výmínečném stavu, o veřejnoprávním postavení osobnosti, o poměru státu k církvi. V prvním díle jsou ještě státní o sociální péči, o agrárním zřízení, o otázkách průmyslu a o finančních problémech a o finančním hospodářství. Svazek druhý jedná o právu občanském, trestním a procesním.

Ve všech těchto oddílech autoři probírají dané otázky od povstání sovětského Ruska, zachycují tu vývoj počáteční hledající nové ideje v revoluci, jdoucí úplně do nemožnosti a ukazují, jak se od těchto počátků ustupovalo a jak revoluční Rusko úplně se vrací k zákonům nejtužšího carismu. Je tu líčen kvas právních norem, které snaží se o vytvoření nového právního stavu.

Právo sovětského Ruska jest zjev v dějinách lidstva podivuhodný. V některých otázkách na př. pozemkového vlastnictví není bez předchozího vývoje. Jinde však ani právem býti nazýváno nemůže, protože jest souhrnem násilí a protiprávnosti. Zlovůle není tu upravena a někdy přímo soudci je předepsáno souditi proti veškerému lidskému citění právnímu. Právní vývoj vrací se tu plně ku středověku, v němž nalezli bychom hojně analogie jak v právu veřejném, tak v právu soukromém a trestním.

Autoři knihy, ruští profesori, vzdálení bezprostředního vývoje mohli nejlépe posouditi právo sovětského Ruska a skutečně učinili tak způsobem velmi dokonalým a informativním pro širší evropskou veřejnost, které nebyla dosud dostupna nejen díla o právu sovětského Ruska, nýbrž i zákoníky tu vydávané. Autoři použili nejen přímo pramenů, nýbrž i literatury i statistických dat a p. Proto mohli pojednati ne pouze o theorii, nýbrž ukázati i na příklady, jak právo sovětského Ruska jeví se v praxi. Autoři snaží se býti nestrannými líčice vše věcně a vědecky. A právě proto je kniha velmi cenou, protože u knih vyšlých v Rusku nestrannosti není. A proto právě také je kniha pro Evropu důležitou, zvláště když nyní jsou přístupny již sovětské zákoníky a může se ten, kdo by o nestrannosti pochyboval, sám jich studiem přesvědčiti.

Knihu můžeme proto nejvřeleji doporučiti.

Rauscher.

Jan Kapras: Právo hornoslezské. — Lwów. 1925. Otisk z Księgi pamiątkowej ku czci Oswalda Balzera. 8°. — Str. 12. — Autor navazuje na své dřívější práce zvláště o Opolsko-ratibořském zemském zřízení, zemském zřízení těšínském, privilegiích těšínských a opolsko-ratibořských robotních řádech a líčí zajímavý vývoj právních poměrů na území Horního Slezska. Původní právo záhy se tu proměnilo recepce práva saského, které však neodolalo mohutnému vlivu práva českého, které při druhé recepci v době pohusitské sem vniklo. Tato recepcie práva českého je nám také neklamným svědkem životnosti našeho práva.

Ča.